

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/9-17

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

20. 03. 2017.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Др Данијела Петковић, доцент
2. Др Весна Лопичић, редовни професор
3. Др Милица Живковић, редовни професор

2. Одлука Већа департмана за англистику број 10/9-192 од 28. децембра 2016. године.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме
Бобана Вене Милошевић
2. Година уписа на мастер академске студије
2014/2015.
3. Назив студијског програма
Мастер академске студије англистике

III НАСЛОВ –МАСТЕР РАДА:

Child Abuse in Charles Dickens's Great Expectations, Oliver Twist and David Copperfield
Zlostavljanje dece u romanima Velika očekivanja, Oliver Twist i Dejvid Koperfild Čarlsa Dikensa

IV ПРЕГЛЕД-МАСТЕР РАДА:

Мастер рад под називом *Child Abuse in Charles Dickens's Great Expectations, Oliver Twist and David Copperfield (Zlostavljanje dece u romanima Velika očekivanja, Oliver Twist i Dejvid Koperfild Čarlsa Dikensa)* кандидаткиње Бобане Милошевић има 106 страна и написан је на енглеском језику. И фонт и проред су стандардни (Times New Roman 12, 1.5). На почетку се налази сажетак са кључним речима, на српском и енглеском језику (3-4), а сам рад је подељен у неколико поглавља:

1. The Victorians and Children: Vicious child vs. innocent child (Викторијанци и деца: зло дете насупрот невином детету) (5-14);
2. Children in the Victorian Society – histories of abuse (Деца у викторијанском друштву – историје злостављања) (15-32);
3. Great Expectations (Велика очекивања) (33-53);
4. Oliver Twist (Оливер Твист) (54-75)
5. David Copperfield (Дејвид Коперфилд) (76-99)
6. Conclusion (Закључак) (100-103)
7. Bibliography (Библиографија) (104-6)

Друго, треће, четврто и пето поглавље су подељени у неколико мањих целина. Библиографија на крају рада садржи 61 прецизно наведену библиографску јединицу, са посебно издвојеним изворима са интернета.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

Мастер рад кандидаткиње Бобане Милошевић, *Child Abuse in Charles Dickens's Great Expectations, Oliver Twist and David Copperfield (Zlostavljanje dece u romanima Velika očekivanja, Oliver Twist i Dejvid Koperfild Čarlsa Dikensa)* је организован у шест великих поглавља, након сажетака на српском и енглеском језику који кратко сумирају рад. Уводни део, поглавље под називом "The Victorians and Children: Vicious child vs. innocent child" („Викторијанци и деца: зло дете насупрот невином детету“), разматра два доминантна и супротстављена дискурса о детету у викторијанском добу, ослањањем, пре свега, на истраживања друштвених историчара и критичара Памеле Хорн (Pamela Horn), Роберта О'Конела (Robert O'Connell), Галије Бензиман (Galia Benziman) и Роџера Кокса (Roger Cox). Радикално различити дискурси о деци у деветнаестом веку се интрепретирају постављањем у контекст друштвено-политичких и економских промена, као и религиозних, хришћанско-пуританских представа детета, које, упркос добро познатој викторијанској кризи вере, не губе ништа од свог утицаја када је реч о организацији породичног живота. Природа детета, никад стабилна и утврђена са сигурношћу, у викторијанском добу постаје (поново) предмет интензивних дебата услед развоја индустријализације и са њом повезаног феномена децјег рада, као и са урбанизацијом и порастом криминалних активности код најмлађе популације, који доводе у питање наводну децју чистоту и невиност, популаризовану од стране Жан-Жак Русоа (Jean-Jacques Rousseau) и енглеских романтичарских песника. Друго поглавље носи индикативан назив "Children in the Victorian Society – histories of abuse" („Деца у викторијанском друштву – историје злостављања“), и подељено је у неколико мањих целина: "Victorian Culture" („Викторијанска култура“); "Physical abuse of Children" („Физичко злостављање деце“); "The emotional abuse of children" („Емотивно злостављање деце“); и, најзад, "Criminal abuse of children" („Криминално злостављање деце“). У овом

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/9-17

Датум:

20.03.2017.

поглављу кандидаткиња мапира класно условљену дистрибуцију злостављања деце у викторијанском добу, позивајући се на обимна истраживања Кларка Нардинелија (Clark Nardinelli), Џини Дакворт (Jeannie Duckworth), Сузан Џинџер Фрост (Susan Ginger Frost), Џејн Хамфриз (Jane Humphries), Питера Кирбија (Peter Kirby) и Троја Буна (Troy Boone), али и на аутентичне (викторијанске и мало старије) текстове, од оних филантропа Џонаса Ханвеја (Jonas Hanway) и Вилијема Блејка (William Blake), па до чувених друштвених анализа Хенрија Мејхјуа (Henry Mayhew). На основу свих ових текстова, кандидаткиња закључује да је злостављање деце било свеприсутно у викторијанској култури, те да се појављује у неколико (класно одређених) облика, од дечјег рада и криминализације који су типични за радничку и ниже класе, па до емотивног занемаривања и агресивног обликовања у „правилне“ родне, класне и сексуалне идентитете преко образовања, што кандидаткиња види као одлику средњекласног одгајања деце. Похвално је и то што кандидаткиња посвећује велику пажњу сирочићима, и законском третману/кажњавању малих криминалаца, чиме припрема добар увод за разматрање Дикенсових романа који чине корпус њеног мастер рада.

Три велика поглавља која следе разматрају три Дикенсова романа, *Велика очекивања*, *Оливер Твист* и *Дејвид Коперфилд*, унутар већ описаног контекста. И ова поглавља су подељена на већи број мањих целина, и врло детаљно прате тему различитих облика злостављања деце, фокусирањем на све дечје ликове, а не само на протагонисте. Тако у анализи романа *Велика очекивања* читамо не само о Пиповом проблематичном sazревању услед злостављања коме га подвргава сестра и мајчинска фигура, госпођа Џоа Гарриерија, већ и о емотивном злостављању које Естела трпи од стране госпођице Хавишам; упознајемо се са физичким злостављањем и објективизацијом/дехуманизацијом сиромашне деце унутар институција које од малог Мегвича праве доживотног криминалца; подсећамо се да је и сам Џо Гарриери био физички злостављан од стране оца-алкохоличара у детињству. Пратећи тему злостављања деце у роману *Оливер Твист*, кандидаткиња се не задржава само на Оливеру, већ и на малом Дику, који је представљен у најбољој сентименталној традицији анђeosке-умируће деце: Ноа Клејпол и Чарли Бејтс су такође искоришћени, према кандидаткињи, да искажу Дикенсову веру у урођену невиност деце, али и на значај начина на који се са њима поступа, како у породици, тако и у институцијама образовања/рада: једноставна доктрина која може да се претвори у револуционарну (ре)организацију друштва и друштвених односа. У роману *Дејвид Коперфилд*, коначно, није само Дејвидова мука узета у обзир, него се скреће пажња и на несрећног Томија Тредлза, који, попут имењака из романа *Не дозволи ми да одем* (*Never Let me Go*, Kazuo Ishiguro) опсесивно црта - скелете и лобање. Приликом детаљног разматрања облика и последица злостављања најмлађих приметна је велика емотивност кандидаткиње: за разлику од стандардне и очекиване објективности и неутралности која је норма у научном писању, кандидаткиња показује аутентичну емоцију коју је немогуће занемарити и не делити – а то је, најзад, и реакција коју је сам Дикенс желео од своје публике, разоткривајући механизме породичне и институционализоване тортуре најрањивијих не само у романима из корпуса, него и у романима као што су *Николас Никлби* (*Nicholas Nickleby*), *Тешка времена* (*Hard Times*), *Наш заједнички пријатељ* (*Our Mutual Friend*), *Суморна кућа* (*Bleak House*).

У последњем делу рада, Закључку, кандидаткиња кратко сумира претходна поглавља, и формулише закључке до којих је дошла у свом истраживању.

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња у овом интердисциплинарном раду интерпретира Дикенсове романе као директни продужетак његовог друштвено-политичког активизма, којим су, као што је добро познато, доминирале теме образовања, реформе правосудног и пеналног система, и питања санитације и јавног здравља. Дикенсова мобилизација фикције за критику економских, моралних и друштвених проблема у викторијанском добу указује на његову веру у етички потенцијал књижевности, посебно романа, који у Дикенсовим рукама постаје „складиште друштвене савести“ и оружје у борби за (већу) социјалну правду. Овде не сме да се занемари ни Дикенсова велика популарност и утицај: већ 1837., након што је објавио само један роман, *Quarterly Review* коментарише да је „популарност овог аутора један од најупечатљивијих феномена у скорије доба“. Утолико је значајније што се тако утицајан аутор посветио и критици злостављања деце, која је, како кандидаткиња закључује на основу обимних историјских студија и прегледа, било широко распрострањено у викторијанском добу. Кандидаткиња се определила за детаљно праћење ове теме у романима, без превеликог разматрања књижевно специфичних начина на које се тема третира, или тумачења истих. Док је Дикенс нападао друштвене неправде свога доба карактеристичном мешавином сентиментализма, фантастике, и прецизних социјалних запажања, нудећи као решење (проблематични) хуманитаризам, кандидаткиња романе из корпуса тумачи углавном као историјску грађу, попут оне коју разматра у уводном делу рада. Романи се, дакле, не посматрају само као „складишта друштвене савести“, него и као каталог најразноврснијих, често и застрашујуће маштовитих, начина злостављања, експлоатације и дисциплиновања најмлађих у одређеном историјском тренутку. Злостављање, експлоатацију и дисциплиновање, даље, кандидаткиња приписује понајвише утицају пуританских погледа на дете као зло биће са којим треба строго поступати за добробит њене/његове душе. Чини се да је кандидаткиња и сама под утицајем Дикенсове критике друштва, која је „готово искључиво морална“, како прецизира Џорџ Орвел (George Orwell): за разлику од дискурса и представе о „злом детету“ који су историзовани, проблематизовани и, најзад, (морално) (пр)оцењени, урођена невиност деце се ни у једном тренутку не доводи у питање, нити се интерпретира као још један производ специфичних традиција и дискурса – иако у уводном делу кандидаткиња разматра допринос романтичарских песника и филантропа променљивој слици детета у деветнаестом веку. Кандидаткиња започиње и завршава свој мастер рад, доследно, илуструјући/потврђујући једноставну тезу: у одређеном историјском тренутку постојао је широко распрострањен, готово свеприсутан феномен злостављања деце; злостављање се појављује у разноврсним, међусобно преплићућим облицима који су најчешће класно условљени; злостављање се дешава у породици, у институцијама образовања, рада, као и у казнено-поправним институцијама; обављају га најчешће одрасле фигуре ауторитета; злостављање оставља тешке последице по физички, ментални, емотивни и социјални развој деце; Чарлс Дикенс, коначно, у романима који чине корпус скреће пажњу публике на скоро све облике и неморалност оваквог поступања са децом, инспирисан, између осталог, и сопственим искуством рада у фабрици кад је имао дванаест година. Кандидаткиња закључује да су последице злостављања подједнако застрашујуће као и сам чин, и да резултирају немогућношћу жртава да осете, дају или приме љубав као одрасле особе; такође, да срећни завршци за Пипа, Оливера Твиста и Дејвида Коперфилда у романима представљају аберацију у односу на много мрачнију викторијанску реалност када је реч о злостављаној деци. Овакав закључак логично произилази из избора теме, корпуса и приступа.

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/9-17

Датум:

20.03.2017.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је приказала и протумачила резултате свог истраживања у складу са питањима која су постављена на почетку рада, као и са историјским прегледима на које се ослањала. Циљ њеног истраживања, наведен у пријави, био је да испрати историјски положај деце, као и контрадикторне дискурсе о „детету“ у викторијанској култури, у циљу утврђивања мере до које Чарлс Дикенс пројектује историјску реалност на своје романе: пре свега добро познато и документовано злостављање најмлађих, неодвојиво од индустријализације, нагле и непланске урбанизације и опште дехуманизације која одликује викторијанско друштво, а о чему су, поред Дикенса, писали и Томас Карлајл (Thomas Carlyle) и Џон Раскин (John Ruskin), кључни викторијански критичари и „пророци“. Кандидаткиња је из обимног материјала и великог броја студија одабрала примере који подржавају њену тезу да Чарлс Дикенс оштро критикује ове погубне трендове свога доба, у жељи да иницира друштвене промене. Детаљни преглед историјског положаја деце, сукобљених дискурса о природи „детета“, и подједнако детаљни прикази романа, демонстрирају способност самосталног истраживања корпуса кандидаткиње, промишљања значајних и широких тема, те излагања резултата јасним стилем. Емотивна инвестираност, мада није и не може да буде услов израде мастер рада, је такође видљива и доприноси како квалитету рада, тако и искуству читања.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Закључак Комисије јесте да је мастер рад под називом *Child Abuse in Charles Dickens's Great Expectations, Oliver Twist and David Copperfield* (Злостављање деце у романима *Велика очекивања, Oliver Twist* и *Дејвид Коперфилд* Чарлса Дикенса) кандидаткиње Бобане Милошевић урађен у складу са поставкама одређеним у пријави теме; да садржи све битне елементе, формално и у погледу садржине; да су резултати истраживања исправно изведени и приказани јасним стилем. Нема недостатака који би значајно утицали на квалитет рада.

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, Комисија предлаже да се мастер рад под називом *Child Abuse in Charles Dickens's Great Expectations, Oliver Twist and David Copperfield* (Злостављање деце у романима *Велика очекивања, Oliver Twist* и *Дејвид Коперфилд* Чарлса Дикенса) прихвати, а да се кандидаткињи, Бобани Милошевић, одобри усмена одбрана рада.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Daniela Petrović

Др Данијела Петковић, доцент

Vesna Lopichić

Др Весна Лопичић, редовни професор

Milica Živković

Др Милица Живковић, редовни професор